

ВИСНОВОК

**наукового керівника на дисертацію
Остащенка Антона Сергійовича
«Адміністративне судочинство у справах за зверненням суб'єктів
владних повноважень»,
подану на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 081 Право,
галузь знань 08 Право**

Остащенко Антон Сергійович у 2022 році вступив до аспірантури Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна по кафедрі державно-правових дисциплін за спеціальністю 081 «Право», денна форма навчання.

За період навчання в аспірантурі здобувач Остащенко А. С. зарекомендував себе як відповідальний, сумлінний та цілеспрямований дослідник. Упродовж усього періоду роботи він демонстрував високий рівень організованості, самостійності та зацікавленості в результатах дослідження. Усі поставлені завдання виконував якісно та своєчасно, дотримуючись установлених термінів. Відзначався здатністю самостійно працювати з науковими джерелами, аналізувати отримані результати та оперативно враховувати рекомендації наукового керівника. Співпраця була конструктивною та плідною, а ставлення до виконання наукової роботи – відповідальним і професійним.

Як науковий керівник, хочу відзначити високий рівень підготовки здобувача Остащенка А. С., його наполегливість, дисциплінованість і прагнення до досягнення поставленої мети.

Дисертаційне дослідження Остащенка Антона Сергійовича на тему «Адміністративне судочинство у справах за зверненням суб'єктів владних повноважень» присвячене комплексному теоретико-правовому та процесуальному аналізу особливостей здійснення адміністративного судочинства у справах, ініційованих суб'єктами владних повноважень, визначенню проблем правового регулювання відповідних процесуальних відносин та розробленню пропозицій щодо вдосконалення законодавства України.

Актуальність обраної теми не викликає сумнівів та зумовлена сучасними трансформаційними процесами у сфері публічно-правових відносин, розвитком адміністративної юстиції, утвердженням принципу верховенства права та необхідністю забезпечення ефективного судового захисту прав, свобод та інтересів учасників публічно-правових відносин.

Традиційно адміністративне судочинство розглядається передусім як правовий механізм захисту фізичних та юридичних осіб від неправомірних рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень. Водночас чинне адміністративне процесуальне законодавство передбачає можливість звернення суб'єктів владних повноважень до адміністративного суду у випадках, визначених

законом. Така особливість істотно розширює функціональне призначення адміністративної юстиції та породжує низку самостійних теоретичних і практичних проблем.

Особливої актуальності набувають питання визначення правової природи звернення суб'єкта владних повноважень до адміністративного суду, меж його процесуальної правосуб'єктності, співвідношення владної компетенції та процесуальних прав, особливостей доказування, а також забезпечення належного балансу між публічним і приватним інтересами.

Своєчасність дослідження визначається також необхідністю подальшого вдосконалення адміністративного процесуального законодавства України з урахуванням конституційних засад правової держави, принципу верховенства права, європейських стандартів справедливого судочинства та практики Європейського суду з прав людини.

Важливе значення має і розвиток місцевого самоврядування та процеси децентралізації, які зумовили розширення сфери публічних повноважень відповідних суб'єктів та, відповідно, актуалізували питання їх участі в адміністративному судочинстві як позивачів.

З огляду на це комплексне дослідження адміністративного судочинства у справах за зверненням суб'єктів владних повноважень має вагоме значення як для розвитку адміністративно-процесуальної доктрини, так і для вдосконалення законодавства та практики його застосування.

Дисертаційне дослідження Остащенка Антона Сергійовича «Адміністративне судочинство у справах за зверненням суб'єктів владних повноважень» характеризується належним рівнем теоретичного та методологічного обґрунтування. Автором опрацьовано значний масив наукової літератури, нормативно-правових актів, практики адміністративних судів, правових позицій Конституційного Суду України та практики Європейського суду з прав людини.

Мета дисертації сформульована чітко та відповідає обраній темі. Поставлені завдання логічно пов'язані з метою дослідження і послідовно розкривають основні аспекти досліджуваної проблематики.

Позитивною рисою роботи є комплексне застосування загальнонаукових та спеціально-юридичних методів дослідження. Методи аналізу, синтезу, аналогії, системно-структурний, догматичний, порівняльно-правовий, історико-правовий та метод моделювання використані для вирішення конкретних дослідницьких завдань.

Емпіричну основу роботи становлять положення законодавства України, зокрема адміністративного, цивільного, цивільного процесуального та господарського процесуального законодавства, практика адміністративних судів, правові позиції Конституційного Суду України та практика Європейського суду з прав людини, що забезпечує достатню доказову та інформаційну основу сформульованих висновків.

Наукова новизна дисертаційного дослідження визначається тим, що автором здійснено комплексний аналіз адміністративного судочинства у справах за зверненням суб'єктів владних повноважень та сформульовано низку нових теоретичних положень і пропозицій щодо вдосконалення адміністративного процесуального законодавства.

Особливої уваги заслуговують положення, які автором сформульовано вперше.

Передусім це стосується запропонованої авторської концепції врахування специфіки адміністративного судочинства у справах за зверненням суб'єктів владних повноважень, що ґрунтується на природі публічно-правових спорів та особливостях правового статусу відповідних суб'єктів.

Заслуговує позитивної оцінки запропонований підхід до визначення суб'єктів владних повноважень як особливої категорії позивачів в адміністративному судочинстві, які реалізують право на звернення до суду не як приватні особи, а у зв'язку з виконанням покладених на них законом публічних функцій та необхідністю захисту відповідного публічного інтересу.

Важливим науковим результатом є також обґрунтування підходу до визначення підстав реалізації суб'єктами владних повноважень права на звернення до адміністративного суду через систему відповідних критеріїв. До таких критеріїв автор відносить наявність нормативно визначеного повноваження або обов'язку діяти у відповідній сфері, існування публічного інтересу, який підлягає захисту, факт перешкоджання або неналежного виконання відповідних повноважень, відсутність ефективних позасудових механізмів впливу, а також пропорційність і необхідність судового втручання.

Наукову цінність має запропонована автором модель доступу суб'єктів владних повноважень до адміністративного суду як позивачів. Така модель дозволяє системно визначити процесуальні передумови набуття відповідного статусу та звернення до адміністративного суду, а також окреслити межі допустимої реалізації відповідних повноважень.

Окремо слід відзначити розроблені автором положення щодо соціального запиту на належне функціонування адміністративного судочинства у справах за зверненнями суб'єктів владних повноважень. Запропонований підхід дозволяє розглядати адміністративне судочинство не лише як механізм вирішення конкретного спору, а й як інструмент забезпечення законності, належного функціонування державного апарату, захисту прав людини, територіальних громад і держави, а також підтримання належного балансу між публічними та приватними інтересами.

Позитивної оцінки заслуговує удосконалення автором положень щодо періодизації становлення та розвитку адміністративної юстиції в Україні. Запропонована періодизація дозволяє простежити взаємозв'язок між розвитком конституційних засад судової влади, судовою реформою, формуванням системи адміністративних судів та розвитком адміністративного процесуального законодавства.

Важливим є також удосконалення положень щодо юридичної природи права на судовий захист та його співвідношення з правом на позов. Автор переконливо обґрунтовує необхідність розмежування зазначених правових категорій, розглядаючи право на судовий захист як конституційне право-гарантію, а право на позов – як конкретний процесуальний механізм його реалізації.

Слід позитивно оцінити й запропонований автором підхід до розуміння виняткового характеру права суб'єктів владних повноважень на звернення до адміністративного суду. Такий підхід ґрунтується на конституційному принципі діяльності органів публічної влади виключно на підставі, в межах повноважень та у спосіб, визначені Конституцією і законами України.

Подальшого розвитку в дисертації набули наукові положення щодо принципу верховенства права як системоутворюючого елементу адміністративного судочинства, а також пропозиції щодо вдосконалення завдань адміністративного судочинства та законодавчого визначення поняття «публічно-правовий спір».

Теоретичне значення дисертаційного дослідження Остащенка Антона Сергійовича «Адміністративне судочинство у справах за зверненням суб'єктів владних повноважень» полягає у розвитку доктринальних положень адміністративного процесуального права щодо правової природи та особливостей адміністративного судочинства у справах за зверненням суб'єктів владних повноважень.

Сформульовані автором висновки можуть бути використані для подальшого розвитку наукових досліджень у сфері адміністративної юстиції, процесуальної правосуб'єктності суб'єктів владних повноважень, судового контролю та доказування в адміністративному судочинстві.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх використання у правотворчій діяльності при вдосконаленні законодавства про адміністративне судочинство; у правозастосовній діяльності під час вирішення адміністративних справ за зверненнями суб'єктів владних повноважень; у науково-дослідній діяльності; а також в освітньому процесі під час викладання адміністративного права, адміністративного процесу, адміністративного судочинства та відповідних спеціальних навчальних дисциплін.

Дисертаційне дослідження виконано здобувачем самостійно. Основні положення, висновки та пропозиції, що виносяться на захист, розроблені автором особисто.

Автором самостійно визначено мету та завдання дослідження, здійснено аналіз нормативно-правової бази, наукової літератури та судової практики, сформульовано положення наукової новизни та розроблено пропозиції щодо вдосконалення чинного адміністративного процесуального законодавства.

Основні теоретичні положення та результати дисертаційного дослідження пройшли належну апробацію на трьох наукових конференціях.

Основні результати дослідження відображено у восьми наукових працях, з яких чотири статті опубліковано у наукових фахових виданнях України, одну

статтю – у зарубіжному періодичному виданні, а також опубліковано три тези наукових доповідей.

Зазначене свідчить про належний рівень апробації результатів дослідження та їх представлення у науковому середовищі.

Дисертаційне дослідження на тему «Адміністративне судочинство у справах за зверненням суб'єктів владних повноважень» є завершеною самостійною науковою працею, у якій здійснено комплексне дослідження актуальної проблеми адміністративного процесуального права.

Дисертація має чітко визначену мету, логічно сформульовані завдання, належне методологічне підґрунтя, достатню емпіричну базу та містить науково обґрунтовані висновки і пропозиції.

Наукова новизна роботи полягає передусім у розробленні авторської концепції адміністративного судочинства у справах за зверненням суб'єктів владних повноважень, визначенні критеріїв реалізації ними права на звернення до адміністративного суду, формуванні моделі доступу таких суб'єктів до адміністративної юстиції, уточненні їх процесуального статусу, а також у розробленні пропозицій щодо вдосконалення положень Кодексу адміністративного судочинства України.

Отримані результати мають як теоретичне, так і практичне значення та можуть бути використані для подальшого розвитку адміністративно-процесуальної доктрини, вдосконалення законодавства та практики адміністративного судочинства.

Враховуючи актуальність теми, належний рівень її наукової розробки, обґрунтованість положень, що виносяться на захист, наукову новизну, теоретичне та практичне значення отриманих результатів, вважаю, що дисертаційне дослідження на тему «Адміністративне судочинство у справах за зверненням суб'єктів владних повноважень» відповідає встановленим вимогам до дисертаційних робіт, а його автор – Остащенко Антон Сергійович, заслуговує на позитивну оцінку результатів своєї наукової роботи та присудження йому ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Науковий керівник:

**доктор юридичних наук,
професор, професор кафедри
державно-правових дисциплін
юридичного факультету,
ректор
Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна**

Тетяна КАГАНОВСЬКА